

اظهارنظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی» که در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۸ اعلام وصول گردیده بود، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۷/۲/۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در راستای اصل نود و چهارم قانون اساسی نزد شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان در سه بند ایرادهایی را نسبت به این مصوبه وارد کرد که پس از بررسی در کمیسیون مربوطه، اکنون در دستور صحن علنی مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. در این گزارش به بررسی مصوبه کمیسیون پرداخته شده است.

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۴۳

بررسی مصوبه کمیسیون

شماره چاپ:

۹۴۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۷/۳/۲

۱. شورای نگهبان در نخستین بند از اظهارنظر خود ماده (۶) مصوبه را مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی قلمداد کرد. با این توضیح که براساس ماده مزبور دولت مکلف می‌شود علی‌رغم واگذاری بنگاه به بخش خصوصی، برخی مزایا که ناظر به زمان پیش از واگذاری می‌بود به کارکنان بنگاه واگذار شده پرداخت نماید و به منظور تأمین بار مالی مورد نیاز ملزم به ارائه پیش‌بینی‌های لازم در بودجه‌های سنواتی شده بود. لذا با عنایت به اینکه چنین حکمی واجد بار مالی جدید برای دولت بوده و ازسوی دیگر الزام دولت به پیش‌بینی منابع لازم در قوانین بودجه سنواتی نمی‌تواند به‌عنوان محل تأمین هزینه جدید محسوب گردد، چنین حکمی ازسوی شورای نگهبان مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی محسوب شده است.

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفاتر: مطالعات حقوقی

مطالعات اقتصاد

بخش عمومی

کمیسیون محترم جهت رفع ایراد مزبور، عبارت «بابت بازنشستگان شرکت‌های واگذار شده که میزان آن همه‌ساله توسط صندوق بازنشستگی کشوری محاسبه و به سازمان برنامه و بودجه اعلام می‌شود» را به تبصره مذکور الحاق نموده است. عبارت حاضر اگرچه درصدد تعیین طریق پیش‌بینی منابع در بودجه سنواتی بوده است، لکن به نظر می‌رسد که طریق تأمین بار مالی ناشی از اجرای قانون تلقی نگردد.

لذا لازم است، بار مالی ناشی از اجرای این قانون به نحو مشخصی مورد بیان واقع شود و یا کل تکلیف مقرر در این تبصره، در قالب جواز دولت به انجام آن مورد حکم قرار گیرد.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۷۹۴-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۷/۳/۵

۲. شورای نگهبان در دومین بند از اظهارنظر خود ماده (۸) (موضوع اصلاح ماده (۵۹) قانون) را به جهت الزام دولت به ارائه اساسنامه به مجلس مغایر اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی دانسته است. زیرا مطابق اصل مزبور ارائه لوایح به مجلس شورای اسلامی از جمله صلاحیت‌ها و اختیارات دولت محسوب می‌شود و در نتیجه الزام دولت به ارائه لایحه اساسنامه نهادهای موضوع ماده (۸) مغایر اصل مذکور قلمداد شده است. برای رفع این ایراد، کمیسیون محترم در مصوبه خود، تکلیف دولت را معطوف به «اقدام قانونی لازم جهت تأسیس نهاد مزبور» کرده است. همچنین عبارت «تأسیس نهادهای تنظیم‌گر بخشی تنها به‌موجب قانون و با رعایت احکام ذیل امکانپذیر خواهد بود» را به انتهای حکم مزبور الحاق نموده است. این اصلاح اگرچه در بسیاری موارد رافع ایراد شورای نگهبان قلمداد می‌شود، اما ممکن است با توجه به سیاق عبارت پردازی صورت گرفته در این ماده، همچنان ایراد شورای نگهبان باقی تلقی گردد.

جهت رفع ایراد احتمالی شورای نگهبان به این ماده نیز، می‌توان صرفاً به لزوم تصویب اساسنامه چنین نهادهایی توسط مجلس تصریح شود و اشاره‌ای به مرجع ابتکار آن (در قالب طرح یا لایحه) نگردد. در این صورت هم دولت در قالب لایحه و هم نمایندگان در قالب طرح امکان ابتکار چنین اساسنامه‌هایی را خواهند داشت. لذا با رعایت مقررات آیین‌نامه داخلی مجلس، حذف عبارت «هیئت دولت مکلف است ظرف مدت سه ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تأسیس نهاد مزبور انجام دهد» می‌تواند رافع ایراد احتمالی شورای نگهبان تلقی گردد.

۳. در آخرین بند از اظهارنظر شورای نگهبان، ماده (۹) مصوبه (موضوع اصلاح ماده (۶۳) قانون) به جهت عدم امکان طرح شکایت در دیوان عدالت اداری درباره تصمیمات موضوع این ماده، مغایر اصل یکصدوهفتادم قانون اساسی قلمداد شده است. زیرا مطابق ذیل ماده مورد ایراد به صراحت مقرر شده تصمیمات موضوع این قانون قابل نقض در دیوان عدالت اداری نیست. در حالی که براساس اصل یکصدوهفتادم قانون اساسی، هرکس حق خواهد داشت نسبت ابطال ضوابط، مقررات و مصوبات دولتی مغایر قانون را از دیوان عدالت اداری درخواست نماید و از آنجا که تصمیمات شورای رقابت در قالب تصمیمات دولتی و یا مقررات دولتی قرار می‌گیرد، عدم امکان شکایت از تصمیمات چنین نهادی مغایر اصل یکصدوهفتادم قانون اساسی که چنین حقی را به هرکس می‌دهد محسوب می‌شود. کمیسیون محترم در راستای رفع ایراد مزبور، اقدام به حذف عبارت «آرای هیئت تجدیدنظر در مورد تصمیمات موضوع این قانون قابل نقض در دیوان عدالت اداری نمی‌باشد» نموده است که اصلاح به عمل آمده رافع ایراد شورای نگهبان تلقی می‌گردد.

نتیجه‌گیری

شورای نگهبان در سه بند ایرادهایی را نسبت به مصوبه مجلس وارد کرده است که به منظور رفع این ایرادها، کمیسیون محترم اقدام به اصلاحاتی نموده است.

در خصوص اصلاحات به عمل آمده نکاتی به شرح ذیل قابل ذکر است:

۱. اصلاح به عمل آمده در خصوص ایراد اول، اگرچه درصدد تعیین طریق پیش‌بینی منابع در بودجه سنواتی بوده است، لکن به نظر می‌رسد که طریق تأمین بار مالی ناشی از اجرای قانون تلقی نگردد. لذا لازم است، بار مالی ناشی از اجرای این قانون به نحو مشخصی مورد بیان واقع شود و یا کل تکلیف مقرر در این تبصره، در قالب جواز دولت به انجام آن مورد حکم قرار گیرد.

۲. اصلاح به عمل آمده در خصوص ایراد دوم، اگرچه در بسیاری موارد رافع ایراد شورای نگهبان قلمداد می‌شود، اما ممکن است با توجه به سیاق عبارت‌پردازی صورت گرفته در این ماده، همچنان ایراد شورای نگهبان باقیمانده تلقی گردد. لذا با رعایت مقررات آیین‌نامه داخلی مجلس، حذف عبارت «هیئت دولت مکلف است ظرف مدت سه ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تأسیس نهاد مزبور انجام دهد» می‌تواند رافع ایراد احتمالی شورای نگهبان تلقی گردد.

اصلاح به عمل آمده در خصوص ایراد سوم، با توجه به حذف عبارت «آرای هیئت تجدیدنظر در مورد تصمیمات موضوع این قانون قابل نقض در دیوان عدالت اداری نمی‌باشد» رافع ایراد شورای نگهبان تلقی می‌گردد.

